

Ewa Nowakowska

USAMODZIELNIENIE SIĘ PODOPIECZNYCH RODZINNYCH I
INSTYTUCJONALNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ W NIEMCZECH I POLSCE
STRESZCZENIE

TRANSITION TO INDEPENDENT LIVING OF PUPILS IN FOSTER FAMILY AND
INSTITUTIONAL CARE IN GERMANY AND POLAND
SUMMARY

Przedmiotem przedstawionych w rozprawie badań było usamodzielnienie byłych wychowanków różnych form opieki zastępczej w Polsce i Niemczech. Ich cel teoretyczny polegał na zgromadzeniu i usystematyzowaniu wybranych aspektów wiedzy o systemach i usamodzielnianiu się podopiecznych opieki zastępczej w obu tych krajach.

W związku z tym w dysertacji poświęcono uwagę podstawowym ustaleniom terminologicznym i organizacyjno-prawnym podejmując w ten sposób próbę określenia czym jest „piecza zastępcza” oraz jakie są jej formy w Polsce i w Niemczech. Ponadto bazując na obecnych regulacjach prawnych i dostępnych danych statystycznych zarysowano obecny stan zjawiska w obu tych krajach. Efektem tego była konkluzja, że założeniem obu systemów pomocy społecznej jest takie ukierunkowanie procesu opieki i wychowania, aby doprowadzić do pełnego usamodzielnienia się i socjalizacji podopiecznych. Główne założenia pracy odwołują się zatem do teorii opieki międzyludzkiej Zdzisława Dąbrowskiego i jego rozumieniu pojęcia samodzielności i usamodzielnienia.

Celem poznawczym badań własnych było poznanie doświadczeń byłych wychowanków rodzinnych i instytucjonalnych form opieki zastępczej w Polsce i Niemczech w różnych aspektach ich usamodzielnienia oraz wskazanie różnic i podobieństw występujących pomiędzy porównywanymi systemami jeżeli takie wystąpią. Pracę napisano w oparciu o paradygmaty normatywny, interpretacyjny i porównawczy z wykorzystaniem strategii ilościowej i jakościowej oraz triangulacji. W ich przygotowaniu i realizacji zastosowano podejście eklektyczne i przeprowadzenie badań ilościowo-jakościowych z zastosowaniem metod sondażu i wywiadu narracyjnego. Na podstawie uzyskanych wyników sformułowano uogólnienia i wnioski a także rekomendacje dotyczące usamodzielniania się wychowanków pieczy zastępczej stanowiące realizację celu praktycznego badań własnych.

Po całościowej analizie danych można było sformułować wniosek, że w badanej grupie nie zauważono zdecydowanych różnic w usamodzielnieniu pomiędzy polskimi i niemieckimi wychowankami opieki zastępczej. Jedyne dające się zauważyć wyraźnie różnice dotyczyły samopoczucia psychicznego i poczucia bezpieczeństwa. W tym wypadku byli wychowankowie niemieckiego systemu opieki zastępczej częściej niż polscy skarżyli się na różnego rodzaju problemy psychiczne.

W podsumowaniu zauważono, że przejście z systemu opieki zastępczej w dorosłe życie nie jest prostym procesem. Aby zakończyło się pozytywnie osoby opuszczające zarówno rodzinne jak i instytucjonalne formy pieczy zastępczej powinny mieć zapewnioną stabilność i ciągłość wsparcia. Nie może się ono kończyć z dniem opuszczenia przez podopiecznego systemu opieki zastępczej.